

Binnenlandse veiligheid onder druk – het is nu tijd voor actie

De recente natuurbranden laten zien hoe kwetsbaar Nederland is bij langdurige en grootschalige crises. Wat lokaal begint, kan zich door droogte, wind en intensief ruimtegebruik snel ontwikkelen tot een bovenregionale dreiging die dagen of weken zware inzet van veiligheidsregio's vraagt. Dit staat niet op zichzelf. Onder meer klimaatverandering en maatschappelijke, geopolitieke en digitale ontwikkelingen zorgen ervoor dat crises vaker gelijktijdig plaatsvinden en langer aanhouden. Hierdoor wordt steeds meer gevraagd van de veiligheidsregio's. Het inspectierapport 'Grenzen bereikt' van de Inspectie JenV van vorig jaar concludeert: we zijn in Nederland structureel niet in staat om op bovenregionaal of landelijk niveau grote, gelijktijdige of langdurige incidenten effectief te bestrijden.¹ Het Veiligheidsberaad vraagt de leden van de Tweede Kamer daarom specifiek aandacht voor:

1. Veranker bovenregionale crisisbesluitvorming in de wet

Crises overschrijden steeds vaker de grenzen van één veiligheidsregio. In zo'n situatie moeten snel knopen worden doorgemaakt over de inzet van schaarse mensen en middelen. De recente natuurbranden lieten zien dat het Interregionaal Beleidsteam (IRBT)² concrete meerwaarde kan hebben in snelle en effectieve bovenregionale crisisbesluitvorming. Een juridische grondslag voor besluiten met doorzettingsmacht ontbreekt nog en vraagt om wettelijke verankering in de Wet veiligheidsregio's.

2. Maak afspraken over de toekomstige ondersteuning van Defensie bij rampen

Defensie is een essentiële partner in de crisisbeheersing, bijvoorbeeld bij evacuaties, luchtsteun bij natuurbrandbestrijding, opruimen van explosieven, logistiek en CBRN-expertise³. Tegelijkertijd staat de beschikbaarheid van deze capaciteiten onder druk door geopolitieke ontwikkelingen en de focus op het beschermen van het NAVO-grondgebied (Hoofdtak 1). Defensie is daardoor minder beschikbaar voor ondersteuning bij rampen en crises in Nederland (hoofdtak 3). Dit vraagt om een versnelde uitwerking door Defensie van de impact van de verschuiving van Hoofdtak 3 naar Hoofdtak 1 op de binnenlandse veiligheid.

¹ Rapport 'Grenzen bereikt' | Inspectie Justitie en Veiligheid

² Het IRBT is een crisisoverleg van voorzitters veiligheidsregio's. Dit was het antwoord van het Veiligheidsberaad op de evaluatie Wet veiligheidsregio's (2020) die constateerde dat bovenregionale besluitvorming niet geregeld is in de wet.

³ CBRN staat voor Chemische, Biologische, Radiologische en Nucleaire incidenten.

3. **Faciliteer voldoende specialistische teams en materieel voor bovenregionale slagkracht bij de brandweer**

De brandweer is goed toegerust voor de inzet binnen de eigen veiligheidsregio. Complexere dreigingen zoals grootschalige natuurbranden vragen om een investering in de bovenregionale slagkracht. Dat betreft niet alleen meer brandweercapaciteit, maar ook specialistische teams en passend materieel, dat flexibel en landelijk inzetbaar is. Een bijkomend effect is dat internationale hulp minder snel noodzakelijk is.

4. **Investeer significant in de maatschappelijke weerbaarheid**

Overheid, inwoners en bedrijfsleven moeten voorbereid zijn op langdurige uitval van vitale voorzieningen zoals elektriciteit, water en communicatie. De door het ministerie van J&V gefinancierde pilots voor noodsteunpunten zijn hierin een eerste stap. Het borgen van een landelijk robuust netwerk aan noodsteunpunten vereist extra structurele middelen, voor onder meer noodcommunicatie en noodstroom. Ook vraagt het toenemende dreigingsniveau in ons land om het faciliteren en coördineren van inzet door burgers en vrijwilligers bij crises, zodat de welkome hulp vanuit de samenleving veilig, verantwoord en effectief kan worden benut. Daarmee voorkomen we overbelasting van hulpdiensten en draagt de hele samenleving bij tijdens een crisis.

Namens het Veiligheidsberaad,

Hein van der Loo

Voorzitter

Over het Veiligheidsberaad

Het Veiligheidsberaad – met als voorzitter Hein van der Loo – is het bestuurlijk overleg van de 25 voorzitters van de veiligheidsregio's en de formele gesprekspartner van de minister van Justitie en Veiligheid met betrekking tot brede veiligheidsvraagstukken. Tweekeer per jaar sluit de minister persoonlijk aan.

Het Veiligheidsberaad neemt als collectief gezamenlijke standpunten in namens de 25 veiligheidsregio's en kent de portefeuilles Brandweer, GHOR, Informatievoorziening, Bevolkingszorg, Klimaat- en Waterveiligheid en Crisisbeheersing. De Strategische agenda van het Veiligheidsberaad loopt van 2024 t/m 2027 en bevat de volgende vijf thema's: Digitale ontworpen, Herziening van de wet veiligheidsregio's (Wvr), Klimaatveiligheid, Veilige energietransitie en Versterken weerbare samenleving.

Bijlage: motie voor verankering bovenregionale crisisbesluitvorming in de wet

Tweede Kamer

Vergadering

XXVergaderingXX

Motie van de leden XX

Voorgesteld [datum]

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat bij rampen en crises van meer dan regionale betekenis afstemming tussen veiligheidsregio's essentieel is voor een effectieve en eenduidige aanpak;

constaterende dat het huidige wettelijk kader onvoldoende expliciet voorziet in deze bovenregionale afstemming en besluitvorming;

overwegende dat het Veiligheidsberaad reeds werkt met het IRBT-protocol, waarin afspraken zijn vastgelegd over besluitvorming door de voorzitters van de veiligheidsregio's;

overwegende dat het wenselijk is deze werkwijze ook wettelijk te verankeren;

verzoekt de regering om, naast de verwijzing naar het IRBT-protocol in de memorie van toelichting, in de wet op te nemen dat:

- in geval van een ramp of crisis van meer dan regionale betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's de te nemen besluiten en maatregelen onderling afstemmen, tenzij de vereiste spoed zich daartegen verzet;
- de voorzitters van de veiligheidsregio's binnen het IRBT in beginsel besluiten op basis van unanimiteit;
- indien unanimiteit niet wordt bereikt, besluitvorming plaatsvindt bij meerderheid van stemmen, waarbij iedere voorzitter één stem heeft;
- bij het staken van de stemmen de voorzitter van het IRBT een doorslaggevende stem heeft;

en gaat over tot de orde van de dag.